

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 29. aprila 2021 - Leto XXXI, št. 17

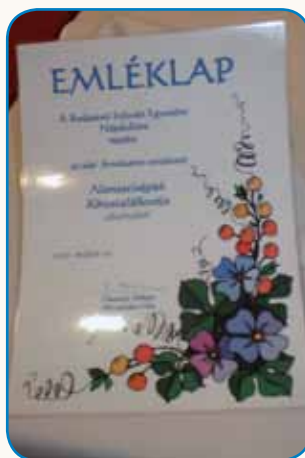

stran 2

»HVALA BAUGI, KA SEM PÁ LEKO V RAZRED IŠO«

*Iz hobija je napravila posel
stran 4*

*TRESTI LEJT.
stran 6-7*

*VNDK sem stajla titi
stran 8*

»HVALA BAUGI, KA SEM PÁ LEKO V RAZRED IŠO«

Etak se je radivo eden od števanovski školnikov, gda je 19. apriliša pá leko bijo vküper s svojimi šaulari na šauli. Veseli so bili mlajši tō na naši dvojezični šaulaj, ka so se leko pá srečali. Bar tisti, steri ojdijo od 1. do 4. klasa, vej pa starejši do 8. razreda se eške itak on-line včijo. Bejdvej ravnateljici – Ildiko

potrdila števanovska ravnateljica Agica Holec, stera je v tistom časi, gda so šaule zaprejte bile, dopistila, ka mlajši s 1. razreda tri dni na teden ojdijo v šaulo, se tam včijo od 8. do 11. vōre pisati, šteti pa računati. Stariške so tō bili za tau, vej pa takše male je trno težko doma včiti.

Števanovski šaularge od 1. do 4. razreda s svojimi lerancami v nauvoj telovadnici

Treiber Dončec na Gorenjom Seniki, Agica Holec v Števanovci – sta zadovolni s tejm, ka so mlajši 19. apriliša stau procentno prišli nazaj na šaule. (Moramo vedeti, ka je nej mujs bilau nazaj na šaule titi, če je kakšen stariš sto, je leko svojo dejte doma zdržo. Po varašaj je v več mejstaj od deset do dvajsti procentov mlajšov doma ostalo, ka so se stariške bodjali, ka betežni gratajo.)

Na Gorenjom Seniki je v šaulske stolice sedlo 31 mlajšov, v Števanovci 19 šaularov. Na obadvej šauli majo 9 školnikov pa leranc, tisti učitelji, steri včijo samo v nižji razredaj, so se tō vrnili na šaule, tisti, steri včijo male pa vekše, se z malimi direktno spravljajo na šaulaj, z velikimi pa prejk računalnika. Ka je digitalno včenjé najbola težko za male, sploy pa za tiste, steri ojdijo v 1. klas, je

som, ka je nej bilau pouka, so v šaule notraspisali mlajše, steri do septembra začnili prvi klas. Več mlajšov bau na Gorenjom Seniki, kama so dali vpisati 13 prvošolčkov. Največ mlajšov je z Gorenjoga Senika, Dolenjoga Senika iz Sakalauvec pa Slovenske vesi, je povedala ravnateljica Ildiko Dončec Treiber, dapa tri do meli iz Monoštra tō. Tak se ji vidi, kak je pregledala menje mlajšov, ka najmenje 80 procentov ma kakšne slovenske korenjé ali je ojdlo v slovenske vrtce ali v slovensko skupino v varaškom vrtci. Na senički šauli do v 8. klasi meli 9 učencov, zatok so veseli, ka do geseni meli več mlajšov na šauli kak ji majo zdaj.

Če se vse zošika, tak bau v Števanovci tō. V prvi klas so tam vpisali 5 pojbičov iz Števanovec, Máriaújfaluna, Varaša pa Budimpešte, z aus-

moga razreda odide 6 učencov. Dapa v druge razrede tō dobijo tri mlajše, ka de edna držina iz Budimpešte zidala v Števanovcaj pa so mlajše že dali notraspisati v šaulo.

Na števanovski šauli so napravili telovadnico (tornaterem), stero – zdaj tak računajo – 20. majuša prejk dajo. Za telovadnico je dau pejneze vogrski rosag (Urad predsednika vlade, oddelek za narodnostna in verska vprašanja), šaula je za telovadnico prejk Državne slovenske samouprave dobila kauli 30 milijaunov forintov. Na števanovskom vrtci so vōmenili okna, za tau so meli kakšni 10 milijaunov. Tau leto bi radi še napravili sistem za odpadno vodau (szennyvíz) pri vrtci, dapa trbelo de vōmeniti instalacijo za elektriko tō.

Števanovska ravnateljica je vesela, ka so 8 gezero evrov pomauči dobili iz Ljubljane (Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu), te pejneze ponūcajo za krožke pa zvūnšaulske dejavnosti, dapa organizirali do lončarski tabor tō, če ovak nej, te samo za svoje mlajše.

Na Gorenjom Seniki tō majo plane za menjše investicije, vred ščejo vzeti notranji dvor, ga delno pokriti, ka tam večkrat majo šaulske programe.

Vsi na šaulaj – ravnateljici pa školnicke tō – bi se najbole tauma veselili, če bi se življenje normaliziralo pa bi se višji razredi tō vrnili na šaule. Vsi vejo, da je mlajšom najbaukše, če so med svojimi vrstniki, školnikom pa dosta ležej, če včijo v živo. (Kejpi na 1. strani: Štirge nižji razredi na senički šauli, slikali so se 22. apriliša, gda smo svetili svetovni den Zemle.)

Marijana Sukič

Foto: Gabriella Labricz in Agica Holec

Pod Srebrnim brejgom ...

... se svejt vcejlak ovak vrti, kak je dugo, preveč dugo trpelo. Nagnauk dosta vsega je goroprejto, šaule, krčme, baute... Po cejlom kustom enom leti de se na nauvo trbelo včiti, kak v »normalnom« časi živeti. Ja, ka je inda, prva je betek vōvdaro, normalno bilau, zdaj tau je več nej. Sociologi pa psihologi že pripovedajo od mlade covid generacije, stera de eške lejta pa lejta cejlo tau negativno prakso za seuv nosila. Dobro, optimizem mora ostanoti, brezi njega tadale nejde.

Té je pri Aleksandri Čeferini, prvomi človeki UEFA, do kraja ostano, gda se je fantomska »superliga« sama od sebe gor postavila. Možakar je brž v akcijo šau, suspense, sankcije, vōzglaso pa svoje lidi vküper paubro, tiste, ka z njim vküper držijo. Samo v dvej dnevjaj so od 12 najbolje bogati klubov samo trge ostanoli, ka bi škeli v takšoj ligi labdo naganjati. Istina je, epidemija pa vse kaulak nje je dosta nji po žepkaj vdarila. Depa če malo poglednemo, steri klubi so tau gé, glava začne boleti, kakšni pejnezi se pri nji obračajo. Zdaj je vōprišlo, ka preveč so pejnez tazmetali, najvejši bogataši zdaj najvekše minuse na računaj majo. Cejla ta epizoda v Sloveniji se na velki čüje. Nej zatoga volo, ka bi kakši slovenski klub leko v takšoj eliti brso, nej zatoga volo. Če paunite, že smo od Čeferina pisali, ka bi ga eni radi na slovenskoj političnoj sceni vidli. Račun brž leko vōpokaže, zakoga volo; če je do kraja skorumpejarano UEFA vred vzeu, zakoga volo bi nej kaj takšoga v Sloveniji napravo?

Vred pa se ne more pa ne more Mura vzeti. Nej tekstilna fabrika Mura, stero so že davnik na nikoj djali, pokopali, zakopali. Gučimo od nogometnoga kluba Mura, steri ne najde pa ne najde tiste forme, s stero je eške na gesen mlejo vse pred seuv. Od toga več skur nika nej ostanolo. Eni so Muro že v taom leti kak prvaka vidli, depa fantazija pa želenje je eno, realnost pa vcejlak neka drugo. Istina je, ka brezi publike, najbaukše v Sloveniji, Mura ne more kompletna biti. Samo če numere poglednemo, Mura na enoj samoj tekmi telko lüdi ma, kak nisterni klubi v pau leta. Tak enim sploy ne važno, ka lidge eške na stadione ne smejo, sploy nika se njim ne pozna, če se ji eno par na tribunaj zdeja. Cejla krajina kaulak Murske Sobote zdaj na velki čaka, ka se Murina kaula dun genejo, ka se Evrope včakajo.

Čakajo, čakajo pa li samo čakajo prazni kinoji, kulturni domauvi, klubi pa tak naprej pa tak tadale. Tam pa brezi lidi rejsan nejde. Vsem je že gledanje vsega živjoga prejk interneta prejk prišlo. Najbole se tau pri mladi vidi, ranč tisti, za stere je valalo, ka brezi interneta pa čedni telefonov ne morejo živeti. Ta nauva generacija, stara nin kaulak 20 lejt, je tau vse pomalek tanjala. Že svoje menje tō ma, generacija Z jo zovejo. Brezi cejluga toga digitalnoga багаža škejo živeti, v časi covida njim je vse tau prejkprišlo. Tak se nazaj k lidam obračajo, v pogučavanje brezi SMS-ov, brezi skypa, brezi kompjuterov. Samo telko eške vse tau majo, kelko rejsan trbej. Leko, ka ranč ta generacija kakšo nauvo pozitivno naprej prinese.

Naš Srebrni brejg zatoga volo veseldje kaulak sebe trausi. Brodi, ka ranč zavolo te mlade garde več lidi de na njega ojdilo. Un rad ma lidi, samo aj se znauva na njem smetje na najde, kak vsigdar po tejm, gda na sprtolejt doj z njega človekovo grdostijo znosijo.

Miki Roš

Ka svetimo 1. majuša?

1. majuš so na svejti oprvim svetili leta 1890. V kisnejši stau lejtaj so ga zvali »mednarodni praznik delavcov«, šteri je biu po drugoj svetovnoj bojni v Sovjetskoj zvezi in socialistični rosagaj eden največji svetkov. Od leta 1955 ga je za den svetoga Jo-

delavnik, šteroga so v več merkanarski državaj že naprejspisali. *Pred 155 lejta-mi, 1. majuša 1866*, se je začno veuki štrajk v Chicagoni, gde so dva dni kisnej delavci vküpvdarili s policajami. Té drugi so začnili strejlati, zatok so štirge de-

Budimpešto so prejk naravnali v redečo draperijo - eške cejli spomenik na Trgi herojov tō. S svetkom je želejla vlada pokazati, ka je krepka, če rejsan sta češka in romansarska sodačija že na pragi rosaga stali. Praznik je biu pun komunistarske propagande, na té dela prost den so v glavnom varaši držali monumentalno povorko (felvonulás) s simboli avantgardne umetnosti.

Pred drugov svetovnov bojnov so na Slovenskom uradno nej svetili té dēn. Malo je špajsko, de so pa svetek oprvim držali leta 1941, gda so Nemci prejk vzeli rosag. Vrnau nacisti so bili tisti, šteri so 1. majuš leta 1933 nutvpelali v Dajčlandi, med bojnov pa eške v vsej rosagaj, štere so okuperali.

Po drugoj svetovnoj bojni je grato té datum tak na Madžarskom kak v Sloveniji državni praznik in dela prost den, na šterom so držali veuke povorke. Jugoslovanska skupščina (parlament) je svetek zapovēdala že leta 1945, za par lejt pa je praznik grato dvodneven. Največ lüstva je v Ljubljani vküpprišlo 1. majuša 1946: v povorki je stapalo 30 gezero lüdi, štere je sprevajalo 70 gezero drugi navzauči. Varsaš je biu pun z zastalami in raužami, z iž so visali napisi in kejp voditelov, varašanci pa so na okna vōdjali radijske aparate.

Povorka po mestni ulicaj je trpela štiri vōre, lidgé so prišli s cejle Slovenije. Najnaprej so nosili državni grb (címer) pa zastale Slovenije in drugi jugoslovanski republik. Nej so falili kejp Marx, Engelsa, Lenina, Stalina in Titona, depa sodački goslar ge tō nej. Malo bole ozajek so maršerali delavci po službaj: kovinari, železničari, rudari, škonicke, tekstilci, pavri, zdravstveni delavci, grafičari, športna društva, kölnar-

ge, küjarce, delavci z bank in kancelajov, poštari, policaji in frizeri. Vsakša skupina je nutpokazala svojo delo, nosila je svoje mašine, škéri in produkte. Na veuki tabljaj je pisalo: »Prva smo se borili s pükšami, zdaj pa z mašinami za obnauvo!« Na konci so stapale ženske z mlajšami.

Prvomajski svetek je biu

vsefelé fabrik, firm in kancelajov so se pri nas tō mogli združiti v skupine. S kem bole posabne ideje so mogli vōnajti, ka bi nutpokazali gospodarski razvoj in nauve industrijske produkte.

Mlajši so bili simbol družbenoga napredka, zatok so se mogli uni tō pokazati. Šaularge so bili lepau naravnani, pionirge so v

1. majuš 1957 na Trgi herojov v Budimpešti; tisti den so vrteli prvo oddajo Madžarske televizije – pau lejtaj po revoluciji (foto: Fortepan)

žefa Delavca odebrala katoličanjška Cerkev, gnesneden pa té datum bole poznano kak »solidarnostni den delodjemalcov«.

Pripovejst svetka segne nazaj v cajte industrijske revolucije. Britanski fabrikant *Robert Owen* je biu utopični socialist, šteri je že leta 1817 terdjo, ka bi delavci mesto 10-14 vōr delali samo 8 vōr na den. Donk pa so po vnau gi protestaj in štrajkaj v Velkoj Britaniji leta 1847 delovni čas samo na dnevni 10 vōr zmenjšali, tau pa tō samo ženskam in mlajšam (moški delavci so na tau mogli počakati do 1870-i lejt).

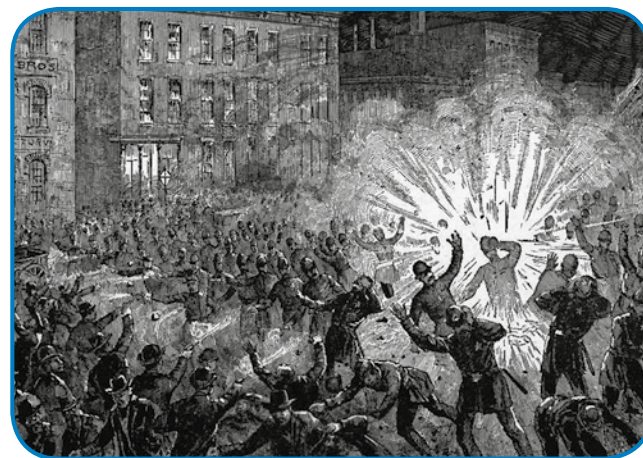
V australskom varaši Melbourne so zidarge apriliša 1856 pred lokalnim parlamentom terdjali osemvōrni delavnik – tau se jim je priškalo tō, eške plače so jim nej zmenjšali. Prvi kongres I. Internacionala pa je že leta 1866 vōpravo, ka je osem vōr dela prvi stopaj na pau ti k osloboditvi delavskoga klasa.

V drugoj polovici 19. stoletja so v ZDA (USA) tō vsikdar bole terdjali osemvōrni

monstranti mrli. Drugi den je lüstvo pá vküpprišlo na ednom veukom djilejši, na šterom so ništerni anarhisti ličili bombo na policijo. Pá se je začnili strejlanje, mrlo je osemnajset lüdi. Zavolo vsega toga, ka se je zgajdilo na trgi »Haymarket«, so pred birovi jo postavili osem anarhistični prejdnoj in štiri od nji obesili tō.

Cejli svejt je čemerer grato, zatok so sledik za 1. majuš vsikdar vküppozvali spominske proteste. Ustanovni kongres II. Internacionala se je leta 1890 odlaučo, aj vsikšo leto na té datum delavske organizacije vküper odidejo na demonstracijo in terdjajo vpeljanje osemvōrnoga delavnika. Tak na Vogrskom kak na Slovenskom so se delavci tistoga leta ranč tak oprvim na veuko zbrali. Edno leto kisnej je II. Internacionala 1. majuš zglasila za »bojeviti svetek mednarodnoga združjenja delavskoga klasa«.

Leta 1919 je Madžarska republika sovjetov (Tanácsköztársaság) na té dēn držala veuko demonstracijo moči,

4. majuša 1866 so delavci méno vküpprišli na demonstraciji na trgi Haymarket v Chicagoni; po eksploziji bombe anarhistov so policaji več lüdi dojstrlili – 1. majuš pa je grato svetek dela (foto: Wikipedia)

samo v prvi lejtaj po bojni tak pompozen, kisnej so gratale parade menjše. V socialističnom bloki se je svetešnji den vsikdar začno z muzikov plehbande, po tistom so držali povorke in kulturne programe. Lidgé so si na sé dejvali najlepše gvante, na štere so gorbodnili klinčece – té simbole so zveksoga prejk vzeli od Sovjetske zveze. V Sloveniji so vnoči vsikdar držali veselice kauli veukoga odnja (kresa), tau je na té svetek eške gnesneden tak. Na Madžarskom je emo té praznik v socialistični cajtaj veuko znamenje, vej so pa bili v komunistarskoj ideologiji delavci na prvom mesti, delati pa je bilau sigurno zapovēdano. Za 1. majuš je trnok dosta lüdi vō na ulice odišlo tak v Budimpešti kak po drugi vekši vogrski varašaj. Po cejlom rosagi so držali povorke, v šteraj so lidgé stapali z veukimi tablam pa zastalami. Na té svetek je bilau mujs vōtiti, delavci od

uniformaj nesli zastale pa table s kejpami voditelov rosaga. Na budimpeštanski svetek je vsikdar vōprišo voditel Madžarske socialistične delavske partije *János Kádár*, bilau je, gda je svojoma lüstvi majüto s čestne tribune, depa takšo se je tō prigajdilo, ka se je špance-ro nimo lüdi, šteri so stali v lejpom redej (tau je vsikdar gorvzela televizija tō).

Od 1990-i lejt je grato 1. majuš »den solidarnosti med delavcami«, na dosta mejstaj pa eške itak držijo majališe. Od stari cajtov so ostale hrenovke, pečene klobase in vatacuker, depa ringlišpil tō. Sindikati (szakszervezetek) po veuki varašaj sveta dale organizera jo demonstracije, na šteraj terdjajo delavske pravice: gvüšne slüžbe, pravično plačo in človōka vrejdnopenzijo.

Tau so ideje, štere so aktualne v vsakšom cajti – kak koli je želej politika obrnauti.

-dm-

PREKMURJE

Gračenki

Že več kak eno leto je naš vsakodnevni žitek ovakši, kak smo ga bili včeni. Če škemo ali nej, je nauvi koronavirus napravo dosta nevol, enim več, drugim malo menje. Najbole lagvo je sigurno tistim, steri so zbetežali za Covidom 19 pa majo ške gnesden posledice ali pa tistim, sterim je té beteg vzeu nekoga iz njihove držine ali žlate. Trpijo tudi drugi. Brodim, kak žmetno more biti tistim, steri delajo v turizmi in kulturi in takši poklicaj, gé večina zaposlenih že dolgo ne dela. Istina gé, ka jim rosag da neka finančne pomoči, samo dostakrat je tau nej telko, kak bi nūcali za normalni žitek.

V osmih od dvanajstih statističnih regij v Sloveniji (med njimi je tudi Pomurje) so se preminauči keden po dugom cajti pa gorodprli gračenki in terase gostinskih lokalov. Lidge so pa leko spili kavo tak, ka so sedeli za stolom, pa jim je nej trbelo stati in v rokaj držati kavo v plastičnij posancaj. Nevola je samo ta bila, ka je vreme nej glij šlo na rokau nej krčmarom, nej gostom, vej pa je bilau mrzlo, pa ške dež je šau. Pauleg toga se trbej držati dosta pravil. Razdalja med stoli more biti bar tri metre, za enim stolom pa leko, z upoštevanjem 1,5-metrške razdalje, sedijo samo štirge lidge. Mask ne nūcajo samo te, gda sedijo, na pauti do stola, pa tudi če dejo v zidino na WC, morejo meti maske na obrazi. Krčme, bifeji in restavracije so leko gorodprejti samo med 7.00 in 19.00, pauleg toga pa se morejo kölnari in kölnarce vsakši keden testerati na okužbo z nauvim koronavirusom.

Čiglij so té omejitve, je tau vseeno en mali stopaj k normalnomi žitki. Vūpajmo samo, ka de tau tak ostalo, pa ka de vsakši den menje in nej več okuženih z nauvim koronavirusom.

Silva Eöry

Tanja Cipot – Sobočanka s Cankove

IZ HOBIJA JE NAPRAVILA POSEL

Tanja Cipot je Sobočanka, stera že 20 lejt žive na Cankovi. »Moj mauž Izток, steri je ovak Prlek, je na Cankovi erbo ram, v sterom je živela njegva stara mati. Sam je zač-

vse redim, more biti 100-procentni bombaž. Tau pomeni, ka ga prva morem tudi oprati, ka se te izdelki ne potegnejo vkūp. Dosta toga, ka nūcam, kūpim na tihinskom, dobro

stro, živeli v bloki, sledkar pa so se preselili v svoj ram, v sterom zdaj ške žive njeni oča. Na prvi soboški osemletki, gé se je šaulivala, je najrajši mejla likovno vzgojo: »Trnok rada sam risa-

to, ka me veseli. Včasi se more kaj lagvoga zgoditi, ka začneš delati tisto, ka maš rad.«

Tanja Cipot vse svoje stranke najde prejk facebooka, na sterom ma Tac-Handmade tudi svojo

Tanja Cipot je Sobočanka, stera zdaj žive na Cankovi

Svoje izdelke odavle tudi na senjaj

no té ram vrejdgemati in ga prenavlati, pa sva te tau delo vkūper zgotovila, gda sam se k njemi preselila. Mava fajna sausede in nasploj so vsi lidge na Cankovi trnok fajna, tū se dobro počūtim. Eno leto sam na občini (önkormányzat) delala tudi prejk javnih del in sam ške več lidi spoznala, nej samo s Cankove tudi iz drugih vesnic té občine,« je prva raztolmačila sogovornica in povedala, ka se sin Vid, steri odi v prvi letnik srednje šaule, tudi z muziko spravlja, vej pa se je šest lejt v glasbeni šauli včiu klavir, zdaj pa se vči ške špilati na bobne.

Tanjo Cipot sam na daljavo, po telefoni, gorziskala zatau, ka se ona z enim zanimivim delom spravlja. Pod imenom Tac-Handmade redi dekorativne tekstilne izdelke, steri pa so tudi za nūc. Tau so v glavnem krpanke ali kak se tomi po angleško tudi pravi Patchwork izdeki, steri so v zadnjom cajti furt bole prilūbleni in cenjeni: »Leko povem, ka sam ges iz svojoga hobija napravila posel. Iz malih falatov blaga redim male in velke odejvke, vankiše, fijanke, male košare, turbe, haube pa ške marsikaj drugoga. Vsakši izdelek je unikaten, vej pa nikdar ne morem napraviti dva gnakiva. Material, iz steroga

gé, ka se gnesden dosta toga da kūpiti tudi prejk interneta. Gda je ške nej bilau epidemije, pa sam tau kūpūvala tudi v bautaj. Gda dem kama na tihinsko, furt iškem tudi nauve vzorce (mintákát) in ideje.« V

Dekorativni vankiši

domanjom rami, gé ma svojo delavnico, jo večkrat što obiše, pa če ga zanima, njemi tudi pokaže, kak se redijo krpanke. »Tudi ovak mam, no aktualno pač zavolo epidemije nej, večkrat kakšne delavnice. Vesela sam, ka vidim, ka gejo mlade dekline pa tudi pojde, stere tau delo zanima.«

Svoja mlašeča lejta je sogovornica preživela v Murski Soboti. Prvo so z držino, ma ške eno se-

la, tak ka sam en cajt brodila, ka bi se naprej šaulivala v tau smer ali zavolo toga, ka bi te mogla v Ljubljano titi, sam se rajši odlaučila, ka se vpišem na soboško srednjo tekstilno šaulo. Gda sam jo zgotovila, pa sam se v Maribori vpi-sala ške na višjo tekstilno šaulo. Brž po tistom, ka sam zgotovila študij, sam se zaposlila v fabriki Mura, vej pa so nūcali takši kader. Kak za mladoga človeka je biu tau za mene velki šok. Prva sam bila majstrica, tau pomeni, ka sam prejk mejla od 30 do 40 zaposlenih. Po tistom pa sam šla vō iz proizvodnje (termelés), se pravi od tam, gé se je šivalo, in san pomagala pri pripravi kolekcij. Mejla sam eno

menšo skupino lidi, v steroj smo pripravljali vse od začetka do konca, tak ka smo dosta sodelūvali tudi s kreatori, majstri in tehnologi. Bilau je fejš razgibano in naporno delo, tak ka je bilau šivanje moj hobi, s sterim sam se spravlala doma. Tau, ka je fabrika na nikoj prišla, je bilau mogauče za koga tragedija, meni pa je bila tau ena brca v rit, ka sam se genola in začnila delati tis-

stran. Lidge si leko zberajo izdelke, spoj odejvke, po velikosti in farbij, tak ka proba vsakšomi spuniti njegovo željo. Največ toga lidge naročijo kak darilo za male babe pa tudi ob drugih prilikaj: »Vsakši bi meu rad neka unikatnoga, neka takšoga, ka ne najdeš v vsakšoj bauti.« Sploj vleti je rada odila tudi na senja, vej pa je fajna, če maš tudi na té način, v živo, stik s kūpci, nej samo prejk interneta ali telefona.

Gda človek od dauma dela, je dobro tau, če si zna vōvtalati svoj delovni in drugi cajt. Tanja pravi, ka s tem nema velikih nevol. V glavnem dela od zrankoma do tretje vōre zadvečarka, tū in tam, gda je kakša sila, pa se leko zgodi, ka je tudi kakša nedela delovna. Ali če rad delaš tau, ka delaš, je tau nej preveč velka nevola, je povedala sogovornica, stera rada skrbi ške za svoj mali gračenek, gé ne raste samo zelenjava, liki tudi rauže, s sterimi se tudi rada spravlja. »Rada se odim tudi šetat ali pa se odpelam s piciklinom malo naokaoli,« je na konci ške cujdala Tanja Cipot.

(Kejp na 1. strani: Odejvke, vankiši, turbe...)

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Tanja Cipot

Po sledih svojih dedkov (K članku »Odstrte skrivnosti sovjetskih taborišč« Dušana Mukiča)

Dolgo časa se že ukvarjam z obdelovanjem in raziskovanjem preteklosti svoje družine ter sestavljanjem družinskega drevesa. Manjka pa mi še mnogo majhnih detajlov: dva od njih sta čas in kraj smrti

da so vse to zapisali ruski vojaki po posluhu. Te ročno popisane kartone izpred zdaj že sedemdesetih let so »prevedli« zgodovinarji in jih objavili za namene raziskovanja pod spletnim naslovom

Na primer:

Sohár Sándor, 1909, Vas megye 0 zadetkov
Sohár 106 zadetkov
soh 1186 zadetkov

se celo poznala), vendar on se je vrnil od tod. Začel sem torej iskati tudi po njem.

Gömbös Kálmán 9 zadetkov
rojen leta: 1908 3 zadetki

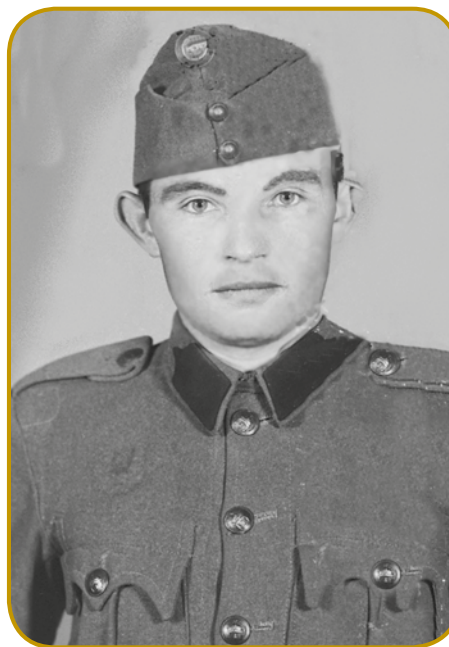
Sprožil sem dosti iskalnih cik-

<https://adatbazi-siskonline.hu/adatbazi/szovjet-taborok-magyar-foglyai>.

Na začetku letošnjega leta se je podatkovna baza obogatila z novo večjo zbirko podatkov, zato sem se ponovno lotil iskanja. To opravilo se začne na preprosti spletni strani. Čim več podatkov vnesemo, tem manj zadetkov vrne program (ime, letnica rojstva, vojaški

Sándor Sohár - 1941

Kálmán Gömbös - 1941

mojega deda po očetovi strani. Tudi on je bil žrtev druge svetovne vojne. Zagotovo se je boril na ruski fronti, preživel preboj pri reki Don januarja 1943 in padel v ujetništvo – to vemo od njegovega sovaščana, ki se je vrnil domov, starega očeta pa videl in celo govoril z njim v ujetništvu.

Od leta 2016 je omogočeno raziskovanje v podatkovni bazi s podatki o prebivalcih Madžarske, ki so med drugo svetovno vojno padli v sovjetsko ujetništvo. Podatkovna baza se stalno ažurira z novjšimi podatki (leta 2019 so

čin, kraj). Tako pa skoraj gotovo ne najdemo osebe, ki jo iščemo: na kartonih niso na-

lov, pregledal ogromno kartonov, svojega deda po očetovi strani pa nisem našel. Naj pa

Ime: Kálmán ali Kelemen

Kraj rojstva: Eriszenpat

Pravilni podatki so: Kálmán

Gömbös (očetovo ime: Dániel, kraj rojstva: Óriszentpéter)

Vsi trije zadetki vsebujejo podatke mojega starega očeta, tako lahko sledimo njegovemu potovanju. Zajeli so ga 16. 12. 1944 v Kecskemétu, v vojaško bolnišnico je prišel 8. 8. 1945, prostost so mu vrnil 1. 9. 1945.

Pravzaprav bi se lahko tudi veselil. Toda ... ti podatki predstavljajo le konec zgodbe. Res je namreč, da se je stari oče iz vojaške bolnišnice v Győru vrnil septembra 1945, vendar zajeli ga niso decembra 1944 v Kecskemétu, temveč januarja 1943 pri reki Don, peščiti je moral vse do zbirnega taborišča v Sibiriji. O tem obdobju pa ni kartona v podatkovni bazi. Še ni!

Károly Sohár

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Divji petelin

Divjoga petelina (siketfajd) v Porabji gnesden že samo v grbi Narodnega parka Órség leko vidimo. Vekšo srečo moramo, če se v Romunijo pelamo, gde še več gezerov parov žive. Gnauksvejša so po cejlj Evropi, gde so velki gozdovi bili, živeli divji petelini.

Divji petelin je eden največji ftič, steri je pri nas v Porabji živo. Od 60 do 90 centimetrov je dugi, če si je parauti odpro, te je 126 centimetrov šurki biu, pa skur 4 kile vago. Zavoljo tauga, ka so tak žmetni bili, slabo so se nesli (leteli), ranč tak kak zdaj fazani. Ranč zato so si gnejzdo na zemlej naredili, kama je kokauš od 6 do 13 djajec znesla pa z nji so se te za 27-30 dni zlegli mali divji petelini.

Na Vogrskom so zvün Porabja še v Soproni, Kőszegi živeli divji petelini. V lejtaj kauli 1880 so prišli se prejk k nam iz Avstrije, s planin, gde nji je te spoj dosta bilau. Tistoga reda so v Soproni 40-50 parov vküppresteli. Nejsu dugo ostali, pomalek so znauva preminauli pa samo po prvoj svetovnoj bojni so se znauva pokazali v Soproni, bilau je kakšni 10-15 parov. Depa tej so do 30. leta tö preminauli. V hribih pri Kőszegi je malo divji petelinov bilau, komaj 10 parov, pa tej so tö nej dugo ostali. V Órségi pa v Porabji so se ranč te skazali prvo paut kak v Soproni. Leta 1948 je bilau največ divji petelinov ranč v tej krajini, več kak 150 parov. Leta 1956 je še 60-80 parov bilau, depa v 60-i lejtaj so že cejlak preminauli. Najprvin tam, gde je dosta lisic, divji mačkov pa turauv (dihurjev) bilau. Depa za tau, ka gnesden več pri nas spoj negajo, je najbola človek kriv s tejm, ka je vse tiste gošče (gozdove), gde so se zdržavali, vőzoseko.

Karči Holec

Gombos Kálmán - honvéd | Magyarország, Vas megye, 1908

Aronnév	175109
Név	Gombos Kálmán
Vezetéknév Igégy átirás	Gombos (s. o. Gombos) (s. o. Gombos) - Felső
Utónév Igégy átirás	Kálmán, Kelemen - Kálmán
Apai utónév Igégy átirás	Dániel - Dániel
Nemzetiség	magyar - magyar
Honvédség	honvéd - honvéd
Születési hely Igégy átirás	Magyarország, Vas megye - Eriszenpat - Eriszenpat, o. G. G. Eriszenpat
Születési év	1908
Fogadta oda helye Igégy átirás	Magyarország, Pest megye - Kecskemét - Kecskemét - s. Kecskemét o. G. G. Eriszenpat
Távolság dátuma	1944.12.16
Fogolytábor	88. sz. tábor - nappal 18. sz.
Nyitánytartási szám	4/78670
Képek	

Rezultat iskanja

vedeni vsi podatki, lahko so ime preslišali ali ga narobe »prevedli«. Če vnesemo manj podatkov, dobimo več zadetkov, če pa vtikamo le delne podatke, se izpiše razmeroma veliko ustreznih. Te kartone je potrebno pregledati, da bi našli ujemanja.

to nobenemu ne jemlje volje, potrebno je iskati ... Podatki se neprestano osvežujejo, treba je večkrat obiskati spletno stran. Baza deluje in iz nje lahko črpamo podatke.

Tudi moj ded po materini strani je padel v sovjetsko ujetništvo (oba moja stara očeta sta

OD SLOVENIJE...

Vlada sprejela spremembe protikoronarnih ukrepov

V devetih oranžnih statističnih regijah je od minule sobote naprej dovoljeno opravljanje gostinske dejavnosti priprave jedi in pijač ter strežbe na terasah in vrtovih gostinskih obratov. Od ponedeljka naprej je v teh oranžnih regijah dovoljeno tudi ponujanje nastanitvenih storitev v obratih do 30 sob. To se bo počelo pod pogojem testiranja potrošnikov na okužbo z novim koronavirusom ali z dokazilom o prebolelosti ali o cepljenju. V treh rumenih statističnih regijah (obalno-kraški, pomurski in goriški regiji) se lahko od sobote naprej gostinske dejavnosti opravljajo tudi znotraj gostinskih obratov, a pod pogojem testiranja potrošnikov na okužbo z novim koronavirusom ali z dokazilom o prebolelosti ali o cepljenju. V teh rumenih regijah od ponedeljka lahko ponujajo storitev do 30 sob v nastanitvenih obratih, ne glede na velikost. Ta teden so se odprla tudi vrata vseh izobraževalnih ustanov. Na fakultetah in višjih strokovnih šolah je priporočen hibridni model, torej deloma v živo, deloma na daljavo. Vrata so odprli študentski domovi, odprte so tudi glasbene šole. Dovoljeno je zbiranje do 10 ljudi, razen če gre za ožje družinske člane ali člane skupnega gospodinjstva. Dovoljene so organizirane javne prireditve in javni shodi do deset ljudi. Po vsej državi je dovoljeno prehajanje med vsemi statističnimi regijami. Vlada je sprejela tudi nov odlok za šport v času pandemije koronavirusne bolezni 19, po katerem se sprostajo vsa tekmovalna in treningi, rekreativni šport pa je dovoljen ne le posamično, ampak tudi v skupini do desetih ljudi.

Stroka ne podpira vseh ukrepov. Eden od pomislekov je tudi to, kdo bo preverjal status testiranih, prebolevalnikov in cepljenih gostov. Stroka prav tako ni naklonjena ponovnemu organiziranju dogodkov, kot so predstave in koncerti. Po njenem mnenju bi bila večja zbiranja mogoča v rumeni fazi, ki bi jo po grobih projekcijah lahko dosegli v maju.

TRESTI LEJT SLOVENSKOGA DRUŠTVA V B

Slovensko društvo v Budimpešti smo napravili, gda smo delegate zbirali na ustanovni občni zbor Zveze Slovencev na Madžarskem. Tau je bilau 20. oktobra leta 1990. Politično se je vse spremenilo v ro-sagi pa je bilau dovoljeno, da

Slovencev na Madžarskem. Od leta 2000 dobimo po-mauč iz Slovenije. Zveza nas šče zdaj itak pomaga. Držav-na slovenska samouprava nam pa da mesto, ka tam leko delamo, prireditve mamo in vse drugo.

Veseli pajdaši iz Števanovec špilajo na gledališkem dnevi

leko napravi društva, sklade pa druge civilne organizacije. Mi, Porabski Slovenci, steri živemo v Budimpešti, smo tudi napravili društvo. Pred tejn smo meli prijateljski krog. Odli smo na prireditve Zveze južnih Slovanov na Madžarskem. Ta organizacija je razpadnila, tak smo Slovenci, Srbi in Hrvatje napravili svoje organizacije.

Mi, Porabski Slovenci, smo v Pešt prišli že na začetki prejšnjega stoletja, največ lidi je prišlo iz židane fabrike v Monoštri delat v Hungaria Djakard. Potejm, gda so naše držine vopistili iz taborišč na Hortobágyi, kama so je taodpelali, so najprven nej mogle domau v Porabje, pa so se zatok naselile v Pešti, v Somboteli, Vépi ali Zalaegerszegi. Bili so pa takšni, ka so se v Pešt oženili. Tak se je zgodilo, ka je v Pešti živalo več kak tristau Slovincov.

Naprajli smo svojo organizacijo, a začetek je bijo težki. Nej bilau pejnaz. Zatok smo takša srečanja pa prireditve meli, stere so malo koštale. Pejnaze smo najprven dobili samo na Vogrskom od Javnega sklada za manjšine, malo od Zveze

Od tistoga časa letno mamo 5-6 prireditev, potujemo v

demo na državno srečanje Porabskih Slovencev, stero eno leto organizira Zveza Slovencev na Madžarskem, drugo leto pa Državna slovenska samouprava. V jeseni oktobra je tradicionalni slovenski den s slovensko mešo pa kulturnim programom. Te svetek je obletnica ustanovitve našega društva. Potem se spominjamo na reformacijo pa se začne advent in se pripravljamo na božič. Decembra je božični koncert in svetimo samostojno Slovenijo (referendum). Tau prireditve smo največkrat meli vküper z Veleposlaništvom R Slovenije v Budimpešti. Meli smo večkrat gastronomske dneve, pleli smo adventne vejnce in delali rauze iz papira. Tau je v Porabji lejpa navada in smo takrat sigdar pozvali iz Porabja ženske, stere tau dobro znajo

Subotici (Szabadka). V Sloveniji smo začnili spoznavati najprven Prekmurje, okolico Maribora, (tü je za nas sv. mešo darüvo zdaj že pokojni pomožni škof Jožef Smej, tau je bilau nepozabno srečanje), Celje, Ljubljano, poglednili smo Cankarjev dom, Grad na Metelkovi, gde je ranč te bila razstava Primoža Trubarja za obletnico reformacije. Obiskali smo Gorenjsko. Gorenjska je za nas bila čudovita z Bledom, z jezerom in gradom. Bili smo pri slapu Savice, z vzpenjačo na Voglu pa vidli Triglav, najbolje viski brejg v Sloveniji. Obiskali smo na Vrbi Franceta Prešerna rojstno ižo. Potejn pa na Brezjah v baziliki Marija Pomagaj. Pri Ljubljani na Vrhniki je rojstna iža Ivana Cankarja, dej je zdaj muzeum. Večkrat smo bili v Škofji Loki. Tam so nam vse pokazali Kra-

Med našim potovanjem smo bili tudi v Račaj pri kvarteti Taščice; kejpe smo napravile na dvoura grada

matično domovino pa v sausedne rosage, dej živijo Slovenci. Februara vsigdar začnemo s slovenskim kulturnim svetkom, sprtolejtj mamo gledališki den, den slovenske ljudske pesmi, piknik v čast samostojnosti Slovenije, den države. Vleta smo potovali v Slovenijo, naj jo spoznamo in odli na prauške. Vakšo leto

delati. Na klubskij dnevaj smo se pa pogučavali, slovenske filme gledali, fčile smo se slovenske ljudske pesmi in še kaj.

Izleti pa prauške

Na prauškaj smo bili v Avstriji na Koroškem, v Celovci in okolici. Bili smo v Tinjah pri Vrbskom jezeri, na Štajerskem v Potrni, v Srbiji v

njčani, Moški pevski zbor MAJ. Grad pa druge zanimivosti. Šče na prireditvi smo bili. Ranč tak smo večkrat bili v Kranju. Člani zbora Maj so bili naši gostitelji. Kranj je Prešernovo mesto. Tam ma kip, tü je gledališče pod njegovim imenom, tü je Prešernov gaj z njegovim spomenikom, grobom. Tü smo vküper spejvali Pre-

BUDIMPEŠTI (1)

šernovo Zdravljico, slovensko himno s pevskim zborom Maj. Nepozabni trenutki. Če se tadala pelamo od Ljubljane na jug, pridemo na slovensko Primorje. Med pautjo smo se stavili pri Postojnski jami in smo občudovali nje-

pri njegvi zlati meši, žau, tudi na njegovom pokapanji. Bili smo pa šče na prauški v Avstriji v Marijaceli – kama so prven naši starci pejški odli pa zdaj tej eni tō. Ranč smo bili v Sloveniji v leta pa je v Marijaceli bijo slovenski den in

Piknik leta 2013, te so pri nas goristaupili Beltinčani, kvartet iz Rač pa naš zbor; poslovi smo se od veleposlanice Darje Bavdaž Kuret

ne lepaute. V Kopri smo vidli veliko pristanišče (kikötő), no pa morje, vej nas je največ prvin ranč nej odlo pa nej vidlo morje. Portorož je lepo moderno mesto, tam smo se kauptali. Izola pa Piran sta stari mesti s svojimi zanimivostmi. Iz Kopra smo se pelali na Sv. Goro na prauško. Tam so frančiškani. Smo jim podarili po sv. meši knjigo o Budimpešti in so se čudivali, ka smo rejsan tak daleč k njim prišli. Tū je eden lejpi muzeum prve svetovne bojne, je na stenej napisano menje vogrski sodakov tūdi, steri so spadnili v bojni. Staro cerkev smo vidli v Hrastovljaj, dej je na stenej freska »Mrtvaški ples«. Tau pomejni, ka vsi, mladi, stari, bogati in srmacke plešemo k velkomi krali, tau je smrt. Tau je ena velka pravica na Zemli, ka vsakši mora mrejtj. Na Ptujski Gori smo pokleknilo pod Marijin plašč, naj nas Marija pomaga. Smo bili na gradi in smo se srečali s slikarji, ki so pri nas v Budimpešti meli razstavo.

Večkrat smo bili na prauški v Váci pri našomi rojaki Jožefi Zavci, ki je bijo doma z Gorenjoga Senika. Bijo je duhovnik v cerkvi »Belih«. Bili smo

smo šli taprejk meje. Tū je bijo v cerkvi pokopani József Mindszenty, samo zdaj več nej, ka je bijo domau na Vogrsko odpelani.

Kulturne prireditve in gostovanja

Mi smo našo oktobrsko spominsko prireditev - slovenski den - skorak sigdar začnili s slovensko sveto mešo. Največkrat je bijo pri nas in nam je darüvo sv. mešo v maternom geziki dekan Lojze Kozar iz Odranec (zdaj je že generalni vikar na murskosoboški škofiji). Po gnauk sta bila pri nas naš Ferenc Merkli pa Dejan Horvat iz Markovec.

Vsakša skupina iz Porabja je večkrat gostovala pri nas. Največkrat Mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gorenjoga Senika, Veseli pajdaši iz Števanovec, gledališka skupina Nindrik-indrik pa Duo Fodor, folklorni skupini iz Sakalauvec pa z Gorenjoga Senika, mlašeče skupine tak iz Dvojezične šaule Jožefa Košiča, kak iz Števanovec. Vse porabske skupine delajo pod Zvezo Slovencev na Madžarskem.

Dosta skupin je gostovalo pri nas iz Slovenije, dvej iz Avstri-

O proračunu in spremembi zakona o narodnostih

21. aprila 2021 je v Bolgarskem kulturnem domu v Budimpešti potekal delovni sestanek Zveze državnih narodnostnih samouprav. Predsedniki državnih narodnostnih samouprav in narodnostni zagovorniki v Parlamentu so razpravljali o narodnostnih postavkah proračuna za leto 2022, ki je v fazi priprave in usklajevanj. Govorili so tudi o osnutku novele zakona o pravicah narodnosti (zakon št. CLXXIX iz leta 2011), ki ga bo vložil Odbor za narodnosti Parlamenta.

Pod točko razno so navzoči prisluhnili Ibolyi Hock, predsednici Državne nemške samouprave, ki je poročala o pogovorih z državnim sekretarjem za javno šolstvo Zoltánom Maruzso o izkušnjah na področju predaje nepremičnin (šolskih stavb) državnim narodnostnim samoupravam.

Pripravlja se štipendijski program za mlade v narodnostnih medijih, o tem je poročal predsednik Državne hrvaške samouprave János Gugán. Sklad Gábor Bethlen preko svojih letnih natečajev podpira dejavnosti narodnostnih organizacij in samouprav. O delu pri skladu je poročal predsednik Državne bolgarske samouprave Muzev Dancso.

Sestanka sta se s slovenske strani udeležila slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss in predsednik DSS Karel Holec.

F. Sütő

je in ena iz Srbije, pevski zbor Slovenskega društva Triglav. Iz Slovenije so že leta 1993 bili pri nas gledališka skupina iz Povirja, Moški pevski zbor iz Mislinje, velki mešani zbor iz Divače. Največkrat pa so bili pri nas Sobočanci – penzionisti, potem Moški pevski zbor MAJ iz Kranja, Društvo Mavrica in oktet iz Novega mesta, iz Rač kvartet Taščice, iz Subotice/Szabadka Slovensko društvo Triglav. S skupinami, stere so gostovale pri nas, smo se srečali, če smo potovali v Slovenijo. Meli smo vküper nastope, piknike, postali smo prijatelji in tau je največšo. Razstavo so meli pri nas Društvo penzionistov iz Prekmurja, iz Novega mesta Mavrica, slikarji iz Ptuja. Kejpe (foto)

je pri nas notripokazo tūdi fotograf novin Porabje Karči Holec.

Vsakšo leto smo bili na srečanju Porabskih Slovencev. Na drugi den smo se doma v naši rojstni vasnicaj srečali s porabskimi organizacijami, z lokalnimi samoupravami, s skupinami ali smo šli prek meje v Slovenijo. Tak smo nastopili v Būdincaj, v Kuzmi smo se srečali z gledališčniki, steri so večkrat nastopili pri nas v Budimpešti. Na Gorenjom Seniki smo si ogledali sedež Državne slovenske samouprave, vzorčno kmetijo, bili smo tūdi pri tromejniki na ednom srečanju.

(se nadaljuje)

Irena Pavlič
časna predsednica

... DO MADŽARSKE

Vlada bi izredno stanje podaljšala do jeseni

Predlog podpredsednika vlade Zsolta Semlyéna, da bi izredno stanje (vladanje z dekreti) podaljšali do jeseni, so predložili Parlamentu 20. aprila. Izredno stanje bi poteklo 23. maja, vlada bi ga podaljšala do jeseni, točneje do 15. dneva po začetku jesenskega zasedanja parlamenta. V razlagi je zapisano, da so razni mutanti Covida-19 prisotni v Evropi in tudi na Madžarskem, zato je sila pomembna hitra in učinkovita zaščita. »Temeljni namen vlade je, da obvaruje zdravje in življenje svojih državljanov, ublaži gospodarsko škodo in zavaruje delovna mesta. V interesu teh ciljev moramo hitro in učinkovito ukrepati. Preteklo leto pandemije je dokazalo, da sta sprejeto izredno stanje in vladanje z dekreti dobro služila tem ciljem,« je zapisano v obrazložitvi predloga.

Parlament bo preklical zakon o civilnih organizacijah

Predlog o preklicu zakona o transparentnosti finansiranja civilnih organizacij je vložila vlada, in sicer na podlagi sodb Evropskega sodišča iz lanskega poletja, ki pravi, da je madžarski zakon o civilnih organizacijah nezdržljiv z evropskim pravom. Madžarski zakon je namreč predpisal, da se morajo civilne organizacije, ki so finansirane iz tujine, registrirati oz. nad določeno vsoto najaviti, kdo in s kakšno vsoto jih podpira.

Hkrati s preklicem zakona o nevladnih organizacijah je vlada vložila novi zakon, na podlagi katerega bo nevladne organizacije, katerih glavna vsota v bilanci letno presega 20 milijonov forintov, kontroliralo računsko sodišče. Ukrep ne bo veljal za športna društva, cerkvene skupnosti in narodnostne organizacije.

V NDK sem stejla titi

Margita Treiber, po možej Čuk, v Varaši živijo, ovak so pa z Dolenjoga Senika bili. Ne vejim, zakoga volo, depa dja sem vsigdar tau mislo, ka

so z Gorenjoga Senika. Tau tō istina, ka tisti tau, steri se tak zove ka Tanya, je bola paulak Gorenjomi Seniki kak pa Dolenjomi Seniki. Margita so edno službeno mesto meli, gde so začnili, od tistec so šli v penzijo, iz varaške psihiatrije (Dom za duševno prizadete). Zaman, ka več ne delajo, Margito doma najdti je rejdko, zato ka so fejest

aktivni, so članica več organizacij, če pa grbanji rastejo, te so cejli den v lasej.

- *Margita, vaši stariške so odkec valaun bili, s steroga Senika?*

»Oča je z Dolenjoga Senika biu, depa po pravici v Ritkarovci se je naraudo. Samo tistoga ipa, leta 1914, gda so se naraudili, te smo se še k Jenersdorfi (Ženavci) držali pa tam so v matične knjige fonetično ime napisali, ka Treiber, ovak bi Trajbar ali Trajber bili, kak so se drugi pisali v Ritkarovci. Mati so se Sukič zvali, oni so se na Gorenjom Seniki naraudili, kak je Gubina iša bila.«

- *Vi ste se k Dolenjomi Seniki držali, depa k Gornjomi Seniki ste bola skrjej bili, nej?*

»Mi kak v bauto, v šaulo, k

meši, na pokapanje smo na Gorenji Senik odli, zato ka je dosta bola paulak biu. Za nika drugo smo nej odli na Dolenji Senik samo te, če

Margita Čuk je trno aktivna penzionistka

smo na tanači (občini) meli kakšno delo.«

- *Kelko je vas bilau doma, kelko sester pa bratov ste*

Kak medicinska sestra je delala 38 lejt

meli?

»Samo dva sva bila, brat Lujzek pa ge.«

- *Na najstarejšom kejpji, ka ga mate, ste vi še fejest mali. Ka je te bilau, zaka so vas doladjemali?*

»Valika je na kejpji, moja sestrlična, ona je že mrla, te

strina Vilma, mamina sestra pa brat Francek, stric Lazar Franci, moj brat Lujzek pa ata pa mama. Te kejp so v vesi naredli tam, kak so Mijaukini bili doma. Ne vejim, zaka so nas dolaposlikali, depa nika gvušno ka moglo biti, ovak bi nej bili tak lopau vönaravnjani. Drugo pa tau, ka te so samo rejdko slikali, te je še nej bilau fotoaparator kak zdaj.«

- *Na drugi sliki ste že vekši, depa ranč tak lopau ste vönaravnjani.*

»Tau je v Varaši dolavzeto z mojimi padaškinjami, da smo v gimnazijo odle. Ge sem vsigdar lejpi kaput mejla, zato ka moja mama je na tau fejest aklava bila.«

- *Gde so vaš oča delali?*

»Moj oča je mlinar biu na Seniki pa v Varaši je delo, mama je doma bila, tistoga ipa so še nej tak delat odle ženske kak zdaj. Vej pa delo doma je bilau, velki grünt smo meli pa delo je tū dosta bilau. Kak stariške tak mi mlajši smo dosta delali, na tau ranč nej dobro nazaj misliti.«

- *Tistoga reda, gda ste vi v gimnazijo odli, je tau še veliko delo bilau, nej?*

»Te je tak bilau, ka mladi aj kak najprvin delat dé pa kak najprvin aj slūži. Ge sem po pravici v NDK (Vzhodna Nemčija) stejla titi delat, zato ka ge sem dobro znala nemški. Tau pa zato bilau, ka moj oča je trno nej znau vogrski pa nej slovenski, najbola samo nemški, zato ka njegva mati je Nemica bila.«

- *Zaka ranč v NDK?*

»Te je biu taši program med komunističnimi rosagi, ka so mladi leko šli delat z ednoga rosaga v drugoga. Ge sem te osemnajset lejt stara bila pa name so stariške nikan nej pistili.«

- *Ka ste te delali?*

»V dom za duševno prizadete (szociális otthon) sem űšla delat, zato ka te si dosta prilike nej emo, ka bi študiro,

zaman ka sem se dobro včila. Drugo pa tau bilau, ka nej bilau penez, stariške bi nej mogli plačűvati mojo včenjé. Tak sem te v té dom prišla pa cejlak do leta 2006 sem tam delala, vsevkűp 38 lejt. Sprvoga je težko bilau, nej sem mogla gesti pa nej spati, depa pomalek sem se vcujze-

- *Nej je vam špajsno bilau po 38 lejtaj gnauk samo več nej trbelo delat titi?*

»Nej mi je falilo, najprvin sem na tau brodila, ka sem na dopusti (szabadság), te smo ram začnili vredgemati, pa te gnauk samo tak pomalek taminaulo, ka bi na tau mislila, ka bi delat űšla.«

Stari držinski kejp, Margita je bila eške mala deklčičina

la. Tak pravim, tau delo samo tak leko stoj dela, če k taumi naturo ma, ovak nej. Najprvin sem delala kak kisnóvér (pomožna sestra), tak so me zvali, dočas sem nej mejla šolé, sledkar sem se vönavčila pa te slejdnji 15 lejt sem medicinska sestra bila, celau

- *Ka pa zdaj delate?*

»Gda sem v penzijo odišla, te sem, ka je v Varaši civilni klubov bilau, v vse sem nutstautpila, v Harmonia klubi sem sedem lejt še predsednica tū bila, ranč zato sem nej samo doma sejdl. Zdaj se dosta sprehajam v naravi, rada se

Dva sina pa trgé vnuki, Krisztián, Bence, Dominik, Oliver, Levente

vodja oddelka. Ge se nika ne taužim, ge sem tau rada delala, ge sem s sikšim dobro vöprišla.«

- *Kelko mlajšov mate?*

»Dva sina mam, eden se je oženo v Traušči zido, drugi pa je še doma. Tak ka trdjé smo doma, mauž, sin pa ge.«

vozim, odim na kakšne izlete, v leti, gda pa grbanji rastejo, te pa grabanje berem, tau name fejest veseli.«

(Kejp na 1. strani: Margita z možaum Miškanom Čukom.)

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 34.

PÜSTINJA, DOKEČ OČI SEGNEJO

Gda se približavamo krajini *Hortobágy*, našo paut sprevaljajo čarde. V nji leko kauštamo golaž s sürkastoga goveda ali župo s pegatke (gyöngytyúk), če pa želejmo nika rejsan posabnoga, nam s testá pa krumplov v bogračí sküjajo pastérsko gesti »šlam-buc«.

Gnešnja poštiya »33« je bila duga stoletja glavna trgov-

Tam držijo kauli 270 konjov, zveksoga tradicionalno fajto »nonius« in moderne »hols-teine«. Gda je nej bilau viruša, je na veuke konjeniške dneve v vés prišlo več deset gezero lüdi, šteri so leko gorseli na kočüje tö – in tak spoznavali pusto pa njeno avtentično maro.

Tau je takša krajina, gde vno-či nikši posvejtke ne kvarijo

človek s svojov marov in regulacijami tö. Gnes je tau največša solana pusta v Evropi, gde v ednom leti samo 500 mm deži spadne. V tajoi süü-či skoro vsikdar sunce sija in praktično cejli čas vöter fudi. Hortobágy leži na visini 92 mejterov, če pa ga od vrkaj gledamo, je kak liki eden farbasti vacalejg. V cajti Arpadovi kralov je bilau v krajini 12 vesnic s cerkvami, štere pa so Tatari in Törki vse na nikoj djali. Dosta lejt kisnej so na vsikši 10-15 kilomejteraj zozidali edno čardo, do šteri so naložena kaula komaut, brezi počinka prišla s svojimi konjami.

Žitek pastérov je biu trdi, betjarski svejt pa v istini nej tak romantičen, kak mi tau gnes brodim. Püstinjski lidgé so se spravljali eške z lončarstvom in pletenjom vrbovi šib pa rogoza, lepau so vövezali štile svoji bičov. Okinčali so si mangline, svoje motive so gordjali na birkeče zvonce tö. Krajina je bila v preminauči štiri-pet gezero lejtaj vsikdar eden veuki pašnjek, na šterom je človek v porazmenji živo vküper z naturov.

Če smo že na Hortobágyi, se nam splača malo prej k *Balmazújváros* pogledniti. V njegvoj termalnoj kaupanci najdemo največšo sauno na Vogrskom, v šterom nas čakajo vönavčeni majstri. V etom varaši je biu leta 1953 škonik Imre Sarkadi, s knige šteroga je režiser Károly Makk napravo eričen madžarski film »Körhinta« (Vrtljak). Žalostna aktualnost je, ka je na srejdí letošnjoga apriliša mrla glavna igralka v tom filmi Mari Töröcsik.

Po roblenji Tatarov je vés *Hajdúszoboszló* prazna gratala. Za svojo nauvo narodjenje se leko zavali vojvodi Istváni Bocskaini, šteri je septembra 1606 tam dau zemlau sedemstau konjeniškim hajdukum. Gnes je varaš eričen po največšom kopališkom kompleksu

v Evropi, gde leko lüstvo počiva in se zdravi, kak se šika za 21. stoletje. V poletnoj sezoni se ulice varaša vsikdar napunijo z lidami, šteri se špance-rajajo ali pa sedijo na terasaj kavarn in restavracij.

Leta 1925 so na mejej Hajdúszoboszlóna iskali zemelski plin (földgáz), gda je z strašanjiskov močjauv gorvdarila vrauča voda – špajsno je de-

cikli na štiri potače), leko pa kaulipoglednemo z ednoga maloga cuga tö. Na letališči (repülőtér) nas čakajo baloni in fligarge, s šteri – če smo zavolé batrivni – leko vöskaučimo tö. Bole športni pa najraj naprejevzemejo svoje picikline, pa se odpelajo po 40 kilomejterskoj pauti do Bal-

Kaupanca v Hajdúszoboszlóni leži na trnok veukom teritoriji; tam najdemo mediteranski štrand, tobogane in bazene – eške pod zemlauv tö

ska paut: na njej so pelali živino na senja, tam je vodila »solana paut« z Budima prauti Erdeljskomi, tam je pisma pa pake nosila pošta. Nad rekov Hortobágy so oprvim stesali leseni maust, de ga je pa povauden vsikdar taodnesla. Varaš Debrecen se je zatok leta 1827 odlaučo, ka tam zozida eden kameni maust – z devet lüknjami –, šteri je tak grato najdugši na cejlom indašnjom Vogrskom.

Pri nogej mostá stogi najstarejša zidina na Hortobágyi, štera slüži kak čarda od leta 1699. Na drügoj strani poštiye si leko poglednemo Pastérski muzej, v šterom nutpokažejo zgodovino pa etnologijo krajine in žitek njenoga lüstva. Ne stogijo daleč »ftičje špitale«, gde so že dosta fticam rejšili življenje. Pauleg glavne poštiye pa se zdigavajo törmí, s šteri se leko čüdivamo lejtanji tej mali nebeski stvarin.

Od mostá z devet lüknjami se moremo pelati dva kilomejtera, ka bi prišli v vés *Máta*.

kmico – zatok leko z ednoga törmá méno nastrgavamo zvezde na nébi. Vodnék pa nam krajino od vrkaj pokažejo s fligarami, depa s čanaklinami se tö leko pelamo po reki Hortobágy. Nej je čüda, ka je ta pusta v narodnom parki leta 1999 gorprišla na lišto svetovne erbe UNESCO-na.

Kakšo živino tam držijo? Na priliko sürkasta goveda, domanje bivole, »racka« birke, püstinjske koze, svinjé gice (mangalice), kokauši z gaulim šinjekom, gosi, pure, golaube in zavce. Mlajši leko té stvarine pobaužajo tö, po tistom pa je najbaukše, če je pelamo na safari po pusti.

Ravén Alföld je eden veuki pašnjek brezi drejv, šteri se je povido vnaugim molarom in pesnikom. Njena največša krajina je Hortobágy, gde so leta 1973 stvaurili prvi narodni park na Madžarskom. Tam je vse ravno, ka je napravila reka Tisa s svojimi povaudni – pomagó pa je

»Čikoške« na Hortobágyi od konca 19. stoletja nosijo sive (modre) srajce pa šurke lače, črne prslejke pa klabüke – njina škér je biu bič, šteroga so ranč tak majstersko okinčali

nela in mejla je rdjavo farbo. Samo kisnej so gorprišli, ka ž njauv leko vračijo betege: v grabaj se je nabrala topla voda, v šteroj so domanje ženske gvant prale. Za en par kednauv so na pamet vzele, ka je roké več ne bolijo tak fejst kak že duga lejta. Gda so padarge pa kemičarge tau čüli, so včasik prejkpoglednili vodau – tak se je začnila paut varaša do evropske poznanosti.

V Hajdúszoboszlóni leko zvün kaupance eške dosta kaj najdemo. Lejpa je grčkokatoličanska cerkev, štero so v bizantinskem štiluši (depa z modernimi materiali) zozidali leta 1994. Rimokatoličanska cerkev pa je poznana po tejm, ka freske v njej nutpokažejo zgodovino varaša in kopališča. Njeno ulico zovéjo »ulica muzejov« tö, vej so pa tam vöpostavljene štiri zbirke.

V varaši se leko pelamo z več škérmi. Mlajšam se trnok vidi »bringóhintó« (tau je pi-

mázüjvárosa pa nazaj. Gde se srečata krajini Hortobágy in Hajdúszág, leži varaš *Nádudvar*. Té je eričen po svojoj črnoj keramiki, štera dobi farbo zavolo posabne tehnike žganja. Tau tradicijo že več stau lejt gordrži en par držin, njine posaude si leko poglednemo v »iži lončarov«. Doj smo že napisali, ka v etoj krajini vsikdar vöter fudi. Inda svejta so zatok sadili veuke štrafe drejv, ka bi ga stavili. Če rejsan so te male gauške že po cejlom rosagi vösekli, leko v arboretumi varaša *Püspökladány* eške itak spoznamo tau gozdarsko rejt-kost na 25 hektaraj.

Tak smo skoro prišli do konca svojoga vandrivanja po ravéni Alföld. Prva kak liki bi se napautili v bregé na söveri Madžarske, pa pokukivajmo eške v *Debrecen*, šteroga ne zovéjo zaman »kalivinistična Roma« ...

-dm-
foto: mtu.gov.hu in
pixabay.com

TRNJOVE KRONE ZEMELSKOGA ŽITKA

Boka Kotorska je eden lepi zaliv (öböl) v gnešnji Črnoj Gori, pri šterom je največji varaš Kotor, geze-rolejtni sedež katoličansko-ga püšpeka. Gnesneden je v tajoj püšpekiji v Montenegro samo kauli deset geze-ro katoličanski vörniov, leta 1493 pa je posvejt sveta tam zaglednila

blajžena Hozana Kotorska (Boldog Kotori Ozana).

Stariške Hozane so bili pravoslavne vöre, svojoj čeri so dali ime Katarina. Mala dekličina je bila čedna, spejvala je takše pesmi, štere je sama napisala o raužaj, nébi ali sunci, najraj pa o ljubom Baugi. Svojoj materi je furt gučala: »Pokaži mi, gde je Baug doma«,

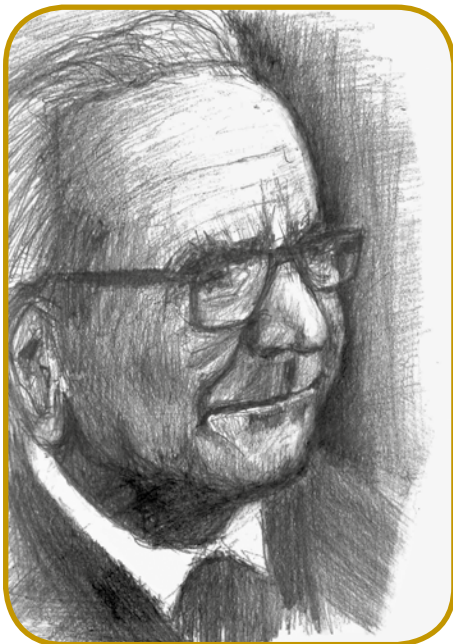
zatok go je una pelala v kotorsko cerkev.

Katarina je v štirinajsetom leti odišla služiti v té varaš, njeni gospodar pa gi je dopüsto, ka se navči šteti pa pisati. Gda je čüla, ka je v taljanskem varaši Mantovi mrla edna trnok čedna in sveta ženska Hozana, se je odlaučila, ka gorvzeme njeno ime in staupi med dominikanke. V ednoj vauskoj celici v Kotori je cejli den molila, zmejs pa pomagala betežnikom in je trauštala.

Hozana je ležala na trdoj posteli in se postila, rada pa je mejla lidi, šteri so go gorpoiskali zavolo düševne ali telesne stiske. Gda se je leta 1521 v Kotori zemla trausila, se je porüšila njena celica, zatok je ostali 44 lejt svojoga žitka prebila v ednom drügom klauštri. Od blüzi pa daleč so k njej ojdl

katoličanjci in pravoslavci, priporačali so se v njeno molitev.

Hozana je v svoji slejdnji dvej mejsecaj strašansko trpela, de je pa bila vesela, ka je tau leko talala z Jezošom. Baug go je k sebi pauzvo 27. *apriliša* 1565, njeno tejlo – štero je nej sprnelo – leži

Odranskoga dühovnika Alojzija Kozara zovëmo od novembra 2015 »boži služabnik« - trnok rad so meli Porabske Slovence, o šteraj so dosta pisali tö

gnes v Marijinoj cerkvi v Kotori.

Stau petdeset lejt prva se je v taljanskem varaši Sieni naraudila edna drüga Katarina. Tau ime znamenüje »čista«, dosta žensek ga nosi tak v Sloveniji kak na Vogrskom. Na katoličanskem kalendari najdemo s tejm imenom dvajsti svetnic pa blajženic, med njimi **sveto Katarino Siensko (Sziénai Szent Katalin)**, štera je bila mistična düša in pisatelica, depa flajsna delavka tö.

Katarina se je naraudila leta 1347 v ednoj sienskoj držini, v šteroj je bilau petdvajsti mlajšov. Mati go je stejla že v dvanajsetom leti omaužiti, dekličina pa se je stejla raj prejkdati Baugi in si zatok dojvrezala vlasé. Gda je oča vüdo njeno odlaučnost, gi je dopüsto staupiti med do-

minikanke. Gratala je »tretjerednica«, tau znamenüje, ka je živejla zvün klauštra, nosila pa je posaben gvant. V dvajsetom leti se gi je prikazo Jezoš in gi zavüpo, ka go čaka veuko delo v Cerkvi. Tau je bilau, ka je pomagala nagučati pápo Gregora XI., aj se povrne v Romo s francuskoga Avignona, gde so meli papeži svoj sedež sedemdeset lejt.

V Sieni so se vsi čüdivali dobrauti Katarine, za en malo so se gi pridružili vsefelé vučeniki: birauvge, molarje, rokodelci pa apatice tö. Njena pisma (gor je je ostalo 380) svedočijo njeno veuko lübezen do Jezosa, depa nutpokažejo tedešnje žmetne cajte za Cerkev tö.

Katarina je živejla kratko, vö je sprobala »slatko trplenje tejla« tö, mrla je v 33. leti v Romi 29. *apriliša* 1380. Kisnejši papeži so go postavili za patronuškinjo Italije, sledik pa eške za cerkevno učitelico. V svojom glavnom deli (»Kniga Božega navuka«) je Katarina dojspisala pogučavanje med človökom, šteri moli, in Baugom, šteri valase dava.

Med slovenskimi svetniškimi kandidati najdemo ednoga vrloga človöka, šteri je z gezero cvörni povezniti z našim Porabjom. **Boži služabnik (Isten szolgája) Alojzij Kozar** se je naraudo 11. novembra 1910 v Martinji na Goričkom, krstili pa so ga drügi den v gorenjesenčarskoj cerkvi (tau vidimo napisano na tabli tö).

Po včenjej v Maribori so Alojzija Kozara za dühovnika posvetili leta 1936, kaplan je biu v več faraj po Sloveniji. Med drügov svetovnov bojnov so ga poslali v vogrski Hosszüpereszteg in Kermedin, po bojni je par mejsecov služö v prekmurskoj Veukoj Polani, te pa je do smrti 29. *apriliša* 1999

živö v Odranci.

V tajoj vesnici se je dosta trüdo, ka bi postavö nauvo farno cerkev. Začnila se je njegva žmetna križna paut, vej je pa biu komuništarski rosag cejlak prauti zidanji Boži ramov. Nikdar pa je nej gorenjo, če rejsan je med delom mrlau osem lüdi, po-

Gospaud je Katarini Sienskoj pokazo dvej kroni: trnjovo za zemelski žitek je včasik na glavau djala - zlata go je čakala v nebesaj

štrafali in zaprli pa so ga v vauzo tö. Donk so v vësi oprvim postavili leseno cerkev, te pa v lejtaj 1964-67 eške zidano.

Zvün dühovniškoga dela se je Alojzij Kozar dosta spravlo s kulturnim žitkom tö, vodo je cerkvene zbore, doj je spiso dosta ljudski pesmi. Najbole pa ga poznamo kak pisatela: napiso je deset knjig in kauli 220 drügi pisanj – med njimi trnok dosta o Porabji tö. Duga lejta je biu urednik katoličanskoga kalendara Stopinje, doj je obrno vnauge pesmi Avgusta Pavla na slovenski gezik. Boži služabnik Alojzij Kozar je biu goreči düšni pastér, vrli škonik, zidar cerkva in pisatel pa muzičar s srcom. Porabski vörnische leko s prekmurskimi bratami vküper molimo, ka bi s kem prva zadobili blajženoga

človöka z naše krajine.

1. *majuš* se že stautresti lejt sveti kak mednarodni praznik dela, leta 1955 pa je papež Pij XII. na té den postavö svetek **svetoga Jožefa Delavca (Munkás Szent József)**.

Tau so tistoga ipa razmili kak pomiritev med Cerkvov in delavcami, s šterimi se je ta organizacija predugo nej spravkala. Gnes Cerkev z veukov lübeznostjov gleda na tau skupino lidi in probava pomagati pri njini problemaj. Bogoslüžje na té svetek nam guči, v kakšoj socialnoj situaciji je biu človek, šteri je emo pauleg Device Marije najglobšo znamenje v pripovejsti odrešitve. Jezosa

krüšni oča je biu tesar, delavec, zatok ga drži Cerkev za patronüša vsej delavcov - najbole tisti, šteri z rokami delajo. Flajsnoga Jožefa je Baug pazvo, aj z delom svoji rauk gorrani Božega Sina v človečom tejli. Jezoš se je cejli žitek trüdo, ka bi v očaj lidi austö sin prausnoga tesara, njegvi inaš in pomočnik. Papež Pavel VI. je dojspiso, ka té svetek ne diči delo, liki delavca. Vej pa prej nega pravoga bogastva zvün bogastva človöka samoga. Zatok nas den svetoga Jožefa Delavca spomina na tau, ka delo nikdar ne sme biti nad delavcom - liki vsikdar v službi vsikšoga človöka in cejlöga človečanstva.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 30. APRILA
DO 06. MAJA**

PETEK, 30.04.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Otroški počitniški program: Op! 10.00 Rosie in Mousa, belgijski film, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (IV.): Razkritja, ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 Prislunhimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.55 TV-izložba, 15.10 Uhojene poti v Prekmurju/Kitaposott utak a Muravidéken, 15.50 Danin dinosvet, kanadska otroška nanizanka, 16.15 Osvežilna fronta, oddaja za mladostnike, 16.40 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenski magazin, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 V petek zvečer, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Rocco in njegovi bratje, italijansko-francoski film, 2.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.30 Napovedujemo

PETEK, 30.04.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.30 Videotrak, 9.30 Dobro jutro, 11.10 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 11.35 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.15 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Ker si upam, koncert Anike Horvat z gosti, 14.30 Lunčki in knjiga pravljic, argentinsko-španski film, 16.05 Migaj z nami, oddaja za razgibano življenje, 16.45 Pesem upora, dokumentarni film, 18.00 Beseda na A (II.), britanska nadaljevanka, 18.55 Videotrak, 20.00 Kdo laže? (II.), britanska nadaljevanka, 20.50 Obljuba, ameriško-španski film, 23.10 Strah ostane, dokumentarni film, 0.00 Zadnja beseda!, 0.50 Videotrak, 1.50 Info kanal

SOBOTA, 01.05.2021, I. spored TVS

6.00 Pozdrav z Notranjske: Pihalni orkester Logatec, 6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.30 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 10.50 Holly Hobie: Protestnica, kanadska mladinska nadaljevanka, 11.15 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.10 Prislunhimo tišini: 1. maj in veselje do dela!, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.25 TV-izložba, 14.45 Kandidatka in šofer, slovenski TV-film, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.50 Živel 1. maj!, razvedrilna oddaja, 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Kruha in iger, slovenski film, 21.45 Hudičeve igre (I.), ameriško-italijanska nadaljevanka, 22.40 Poročila, Šport, Vreme, 23.05 Medtem ko vas ni bilo, angleški film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

SOBOTA, 01.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 8.15 Spomini: Tine Tomazin, 12.00 Stan in Olio, koprodukcijski film, 13.45 Zoran Predin - koncert ob 40-letnici ustvarjanja, 15.20 Beseda na A (II.), britanska nadaljevanka, 16.30 Nogomet - državno prvenstvo:

Celje: Maribor, 18.55 Videotrak, 20.05 Skrivni Versailles Marije Antoinette, koprodukcijski dokumentarno-igrani film, 21.40 Zvezdana, 22.40 Dan D - koncert DNA D, dokumentarni film, 23.40 Dan D: akustični koncert iz »krajerja« Cankarjevega doma, 1.20 Videotrak, 2.10 Info kanal

NEDELJA, 02.05.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.00 Sveta maša, prenos iz mariborske stolnice, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Slovenski misijon v Etiopiji, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Zelena generacija/Young Village, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 V petek zvečer, 14.50 Na lepše, 15.20 Mož brez zvezde, ameriški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Leteča Holandca, nizozemska nadaljevanka, 20.55 Intervju, Ali Žerdin, 21.50 Poročila, Šport, Vreme, 22.15 Projekt Zelena kri, francoski dokumentarni film, 23.55 Za lahko noč: Gardenfound (Staša Tušar), 0.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.25 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

NEDELJA, 02.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.30 Duhovni utrip, 7.45 Ugriznimo znanost, Statistika - svet v številkah, oddaja o znanosti, 8.15 Čudoviti svet glasbil: Orkester Slovenske filharmonije, Janez Škof in Marko Hribnik, 9.05 Mladi virtuoz, Teja Udovič Kovačič in Andrej Omejc, 9.25 Po Tihem oceanu s Samom Neillom, Z ladjo Endeavour v Avstralijo, potopis, 10.20 Nika, mladinski film, 12.05 Podjetno naprej, Kingsbox, spletna prodaja športne opreme, 12.55 Ambienti, 13.45 Pisma iz Auschwitza, dokumentarni film, 14.20 Pozabljeni grob, dokumentarni film, 15.25 A. Foerster F. Žižek: Gorenjski slavček, operni film, 16.55 Slovensko olimpijsko stoletje, dokumentarna serija, 17.50 Rokomet (M): kvalifikacije za EP 2022 - Slovenija: Turčija, prenos iz Celja, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Dinastije, Tigri, koprodukcijska dokumentarna serija, 20.55 Najlepše darilo, ameriški film, 22.30 Zvezdana, 23.30 Vikend paket, 0.55 Videotrak, 1.50 Info kanal

PONEDELJEK, 03.05.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, 10.05 Obzorja duha, Slovenski misijon v Etiopiji, 11.00 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, Ali Žerdin, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (IV.), ameriška nadaljevanka, 14.40 S-prehodi, Amir Muratović in film Idealna mesta, 15.25 Dober dan, Koroška, 16.00 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Podjetno naprej, 18.00 Nejko, risanka, 18.05 Simon, risanka, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Umetnost igre, 23.30 Glasbeni večer: Simfonični orkester RTV Slovenija, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

PONEDELJEK, 03.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.55 Dobro jutro, 13.40 Prislunhimo tišini, 1. maj in veselje do dela!, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Vitanje v vesolju: Sunita, dokumentar-

ni film, 15.20 Na lepše, 16.05 Živel 1. maj!, razvedrilna oddaja, 17.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.50 Zelena generacija/Young Village Folk, 18.00 Zgodbe Kristine Brenkove, dokumentarni portret, 19.00 Nogomet - evropska liga, 22.30 Podjetno naprej, 23.50 Videotrak, 0.50 Info kanal

SREDA, 05.05.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.05 Koda, 10.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (IV.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Osmi dan, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.35 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.10 Male sive celice, OŠ Poljane Ljubljana in OŠ Otočec, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 V treh stenah, Diagnoza: alpinizem, dokumentarna serija, 17.55 Filmski poklic, Animator, 18.00 Slastne medvedje zgodbe, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Odprto, madžarski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Panoptikum, 23.50 V treh stenah, Diagnoza: alpinizem, dokumentarna serija, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SREDA, 05.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 8.30 Videotrak, 9.30 Kanape - Kanape, oddaja za mlade, 10.00 Sveta maša, posnetek iz mariborske stolnice, 10.55 Dobro jutro, 13.40 Ambienti, 14.10 Vikend paket, 16.00 Judo, svetovni pokal, 18.30 Polet iz Planice na Luno, dokumentarni film, 19.40 Žrebanje Lota, 22.30 Ku'damm 56, nemška nadaljevanka, 23.35 Gospostvo naključja, portret Filipa Robarja Dorina, 0.30 Videotrak, 1.25 Info kanal

ČETRTEK, 06.05.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.05 V treh stenah, Diagnoza: alpinizem, dokumentarna serija, 10.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.55 Dosje, Leto dni pozneje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (IV.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Slovenski utrinki, 15.05 Težišče - Súlypont, pogovorna oddaja, 15.40 Z kot Zofka, mozaična oddaja za predšolske otroke, 16.05 Sobotni krompir, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, Kompozitni materiali, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, 18.05 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.35 Zver je še zmeraj živa, bolgarski dokumentarni film, 1.15 Ugriznimo znanost, Kompozitni materiali, oddaja o znanosti, 1.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.00 Napovedujemo

ČETRTEK, 06.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.15 Dobro jutro, 13.00 Panoptikum, 14.10 V petek zvečer, 15.50 Migaj z nami, oddaja za razgibano življenje, 16.30 Nogomet - državno prvenstvo, 19.00 Judo, svetovni pokal, 20.00 Avtomobilnost, 20.55 Nogomet - evropska liga, polfinale, povratna tekma, 22.50 Ambienti, 23.30 Nogomet - evropska liga, vrhunci povratnih polfinalnih tekem, 23.50 Slovenska jazz scena: Andrej Hočevár, Next septet, 0.50 Videotrak, 1.50 Info kanal

USTVARJALNI NATEČAJ

Republika Slovenija letos praznuje 30. obletnico svoje samostojnosti. Ob tej priložnosti vas vabimo, da sodelujete na ustvarjalnem natečaju z naslovom »SLOVENIJA ZAME«.

Natečaj je namenjen vsem, ki želite izraziti svoja občutja, vtise, opažanja in poglede povezane z matično domovino Slovenijo.

Narišete lahko risbo, ustvarite sliko, izdelate maketo, skulpturo ali kolaž. Svoje izdelke v fizični obliki (ne fotografirane) pošljite na sedež Zveze Slovencev na Madžarskem: 9970 Szentgotthárd/Monošter, Gárdonyi ulica 1.

Rok za oddajo likovnih del: **31. maj 2021.**

Prosimo vas, da izdelku priložite naslednje podatke: ime, priimek, starost, naslov, e-poštni naslov.

Izbrana dela bodo meseca julija razstavljeni na osrednji prireditvi ob praznovanju 30. obletnice samostojnosti Slovenije v Slovenskem domu v Monoštru. Po končani razstavi bomo izdelke vrnil lastnikom.

Za podrobnejše informacije se obrnite na telefonski številki +36 94 380 208 ali na naslednja e-poštna naslova: biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com

Avtorji likovnih del se strinjajo z objavo poslanih del in osebnih podatkov za potrebe promocije natečaja.

ALKOTÓI PÁLYÁZAT

Szlovénia önállóságának 30. évfordulója tiszteletére

A Szlovén Köztársaság idén ünnepli 30 éves önállóságát, melynek alkalmából alkotói pályázatot hirdetünk „SLOVENIJA ZAME” címmel.

A pályázatra jelentkezhet bárki, aki szeretné kifejezni az anyaországgal, Szlovéniával kapcsolatos érzéseit, benyomásait, megfigyeléseit.

A pályázatra a következő képzőművészeti alkotásokkal jelentkezhetnek: rajzok, festmények, makettek, szobrok és kollázsok. Az elkészült műveket eredeti formában kérjük a Magyarországi Szlovének Szövetsége székhelyére eljuttatni: 9970 Szentgotthárd, Gárdonyi utca 1.

Az alkotások leadásának határideje: **2021. május 31.**

Kérjük az alkotásokon a következő adatok megadását: név, életkor, postacím és e-mail cím.

A kiválasztott alkotások július hónapban kiállításra kerülnek, a Szlovénia önállóságának 30. évfordulója alkalmából tartandó központi ünnepségen a Szlovének Házában. A műveket a kiállítás után minden jelentkező visszakapja.

További, részletes információkért jelentkezzenek elérhetőségeink bármelyikén: telefonszám: +36 94 380 208, e-mail: biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com

A jelentkezők hozzájárulnak az általuk készített alkotások megjelentetéséhez és adataik promóciós célokra való felhasználásához.

Vrtci so spet odprli svoja vrata ...

Kincse Vincze, 6 let, vrtec Monošter

Detre Sinka, 6 let, vrtec Sakalovci

Borka Szoták, 6 let, vrtec Sakalovci

Panna Ilés, 5 let, vrtec Sakalovci

... in se napolnili z otroškimi glasovi in smehom. Razigrani otroci so se veseli in dobre volje vrtni v vrtce, saj so že pogrešali svoje prijatelje in igrače. Začetne dni smo namenili ponavljanju, sedaj pa se že pridno učimo naprej. Opazujemo naravo, beležimo vreme in spoznavamo živali, ki jih vidimo tudi na našem

dvorišču. To so čebela, pikapolonica, metulj, pajek, mravlja, polž, štorklja in ptica. Učimo se nove pesnice, igramo nove igre in ustvarjamo.

Vzgojiteljica asistentka
Romana Trafela

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB